

ПРИМЉЕНО: 25 DEC 2025			
Срг. ред.	Бр. 02	Бр. 835/8	Вредност

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
ИЗБОРНОМ ВЕЋУ

Изборно веће Универзитета у Београду – Правног факултета (у даљем тексту: „Правни факултет”), на седници од 24. новембра 2025. године донело је одлуку о расписивању конкурса за избор у звање и заснивање радног односа на радном месту једног редовног професора за ужу научну област Правна историја – предмет Римско приватно право. Конкурс је објављен у „Службеном гласнику РС”, бр. 106/2025. од 28.11.2025. године и у публикацији Националне службе за запошљавање „Послови” број 1174 од 3.12.2025. године, као и на интернет страницама Правног факултета. На истој седници Изборног већа одређени смо за чланове Комисије за писање извештаја о пријављеним кандидатима. У том својству Изборном већу подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

На расписани конкурс се пријавила једна кандидаткиња и то др Валентина Цветковић-Ђорђевић, ванредни професор на Правном факултету.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Др Валентина Цветковић-Ђорђевић рођена је 5. децембра 1982. године у Бору. Основну школу „IX српска ударна бригада” и гимназију „Бора Станковић” завршила је у Бору са одличним успехом (просек 5,00). Правни факултет уписала је школске 2001/2002. године, смер теоријско-правни. Дипломирала је 2005. године са просечном оценом 10. Исте године уписала је последипломске магистарске студије на Правном факултету, правно-историјски смер. У току последипломских студија написала је и одбранила семинарски рад под називом „Тестаментарно наследно право према Улпијановим Регулама”. Методологију правних и друштвених наука положила је са оценом 10. Усмени магистарски испит положила је 2008. године са одликом, а магистарски рад под називом „Развој романистике код Срба од средине XIX до средине XX века” одбранила је 2009. године са одликом. Докторску дисертацију под називом „Кондикција и правно неосновано обогаћење” са одликом је одбранила 2015. године на Правном факултету.

У току основних и последипломских студија добила је неколико стипендија: Министарства науке РС (2002/2005), Универзитета у Београду из задужбине Миливоја Јовановића и Луке Ћеловића (2003), Бечког Универзитета за похађање летње школе у Штроблу (2007), Правног факултета Универзитета Лудвиг Максимилијан у Минхену за изучавање немачког права (2008), Бечког универзитета за довршетак магистарске тезе (2009).

Добитник је и неколико награда: „Круна успеха” која се додељује најбољим дипломираним студентима Универзитета у Београду (2006. године), Универзитета у Београду из задужбине Миливоја Јовановића и Луке Ћеловића за семинарски рад из Кривичног права под називом „*Actiones liberae in causa*” (2003. године), Задужбине Студеница (2005. године), Норвешке амбасаде (2004. године).

Децембра 2007. године изабрана је у звање сарадника у настави, а априла 2010. године у звање асистента за предмет Римско приватно право на Правном факултету. Марта 2016. године изабрана је у звање доцента, а априла 2021. године у звање ванредног професора за ужу научну област Правна историја – предмет Римско приватно право на истом факултету.

Од 2017. до 2022. године предавала је Римско право и Историју римског права на Правном факултету Универзитета у Новом Саду. Фебруара 2020. године у својству истраживача борила је на Правном факултету Универзитета у Бечу. Марта 2019. године, маја 2022. и новембра 2023. године у својству гостујућег професора предавала је на Правном факултету Универзитета у Сасарију (Република Италија). Фебруара 2023. године одржала је предавање „*Le basi romanistiche del Codice civile serbo fra tradizione e modernità*” на Правном факултету Универзитета *La Sapienza* у Риму. Маја 2023. године организовала је међународни семинар „Перспективе изучавања римског јавног права у XXI веку” на Правном факултету Универзитета у Београду. Марта 2025. године одржала је предавање на тему „*Condictions in Roman Law with Reference to Contemporary Law*” у оквиру курса Институције римског права (*Istituzioni de diritto romano*) на Универзитету LUISS у Риму.

Од 2024. године учесник је Пројекта Правног факултета Универзитета у Београду „Проблеми стварања, тумачења и примене права”. Претходно је учествовала на пројектима Правног факултета Универзитета у Београду: „Савремени проблеми правног система Србије”, „Епидемија. Право. Друштво.”, „Перспективе имплементације европских стандарда у правни систем Србије”, „Развој правног система Србије и хармонизација са правом ЕУ (правни, економски, политички и социолошки аспекти)”, „Идентитетски преображај Србије”, „Правни капацитет Србије за европске интеграције”.

Члан је Балканске асоцијације за римско право и римску правну традицију.

Члан је организационог одбора годишњих међународних студентских конференција *Iustoria* од 2020.

Члан је Редакције часописа „Архив за правне и друштвене науке”.

Председник је Библиотечког одбора и Комисије за праћење и унапређење квалитета Правног факултета Универзитета у Београду.

Говори енглески, немачки и италијански језик. Служи се латинским језиком.

2. НАУЧНИ РАД

2.1. Научне конференције

Од избора у звање ванредног професора др Валентина Цветковић-Ђорђевић учествовала је на следећим научним конференцијама:

1. Конференција пројекта „Проблеми стварања, тумачења и примене права”, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 9. октобар 2025. године, са рефератом „Деконструкција римског права и конструкција позитивног права”;
2. V Seminario eurasiatico di diritto romano „Cittadinanza: diritto romano e attualità” - „Пети евроазијски семинар римског права: Грађанство: римско право и актуелност”, Università Q, Università Caspian, Алма Ата, 1-2. октобар 2025. године, са рефератом „Il destino del diritto romano durante il periodo socialista in Serbia (1945–1992)” – „Судбина римског права у социјалистичком периоду у Србији (1945–1992)”;
3. Међународна научна конференција „Derecho romano, tradición civilista y universalidad del Derecho” – „Римско право, цивилистичка традиција и универзалност права”, Universidad Bolivariana del Ecuador, Гвајакил, Еквадор, 11-13. септембар 2025. године, са рефератом „L’influenza del diritto romano sullo sviluppo del diritto serbo: aspetti storici e contemporanei” – „Утицај римског права на српско право: историјски и савремени аспекти” (online учешће);
1. X међународна конференција Балканске асоцијације за римско право и римско-правну традицију „Societas pro Iure Romano” – *Ius & Lex*, Универзитет “Св. Климент Охридски” Правни факултет, Софија, 11-13. септембар 2025. године, са рефератом „Ius et Lex According to the Understanding of Teodor Taranovski” (online учешће);
2. Међународна научна конференција „La proprietà comune (e collettiva) in una prospettiva storica: elementi sintomatici dal diritto romano alla fase attuale” – „Заједничка (и колективна) својина у историјској перспективи: симптоматични елементи од римског права до савременог доба”, Правни факултет Универзитета Федерико II у Напуљу (*Università degli Studi di Napoli Federico II*), Напуљ, 3-4. јул 2025. године, са рефератом „La proprietà cooperativa della Jugoslavia socialista nel prisma del diritto romano” – „Задружна својина социјалистичке Југославије у призми римског права” (заједничко излагање са проф. др Самиром Аличићем);
3. Научна конференција са међународним учешћем „150 Years as of Franz Joseph's visit to Boka Kotorska: European Futures and Balkan Reflections” – „150 година од посете цара Франца Јозефа Боки Которској”, Херцег Нови, 27. април 2025. године, са рефератом „The Influence of the Austrian Civil Code of 1811 on the Adoption of the Serbian Civil Code of 1844” - „Утицај Аустријског грађанског законика из 1811. године на доношење Српског грађанског законика из 1844. године”;

4. IX међународна конференција Балканске асоцијације за римско право и римско-правну традицију „Societas pro Iure Romano” – *Ius & Natura*, Универзитет у Трсту, Департман за правне науке, језик, интерпретацију и превођење (IUSLIT), Трст 5-7. септембар 2024. године, са рефератом „Il rapporto tra il diritto naturale e il diritto romano nell’opera di Jovan Sterija Porović” – „Однос природног права и римског права у делу Јована Стерије Поповића”;
5. Међународна научна конференција „Common (the Collective) Property”, Институт за упоредно право у Београду у сарадњи са Правним факултетом Универзитета у Напуљу Федерико II, Београд, 26. јун 2024. године, са рефератом „Collective farming community (zadruga) in Serbian Civil Code of 1844 and the Roman law” (заједничко излагање са проф. др Самиром Аличићем);
6. Конференција Пројекта „Савремени проблеми правног система Србије”, Правни факултет Универзитета у Београду, 3-4. април 2024. године, са рефератом „Кривица и контрактна одговорност у римском праву”;
7. Конференција Пројекта „Савремени проблеми правног система Србије”, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 15-16. јун 2023. године, са рефератом „Ius certum – кодификација као основна реформа приватно-правног поретка”;
8. IV Seminario eurasiatico di diritto romano „Il diritto romano contro i conflitti”, – Четврти евроазијски семинар римског права „Римско право против сукоба”, Правни факултет Универзитета у Сарајеву, Сарајево, 14-15. септембар 2023. године, са рефератом „La condictio e l’arricchimento ingiustificato nel diritto serbo” – „Кондикција и правно неосновано обогаћење у српском праву”;
9. Први међународни семинар римског јавног права „Prospettive di studio del diritto pubblico romano nel XXI secolo” - „Перспективе изучавања римског јавног права у XXI веку”, Правни факултет Универзитета у Београду, 30. мај 2023. године, са рефератом „Il diritto penale romano nella scienza giuridica serba fino al 1918” – „Римско кривично право у српској правној науци до 1918. године”;
10. Међународна научна конференција „Die Thun-Hohensteinische Universitäts- und Studienreform und die Bedeutung des Römischen Rechts” – „Тун-Хоенштајнова реформа универзитета и студија и значај римског права”, Rechtswissenschaftliche Fakultät Universität Wien, Беч, 15-16. децембар 2023. године, са рефератом „Der Beginn der Lehre im Römischen Recht an der Universität Belgrad und die Bedeutung der Pandektistik im Curriculum des universitären Rechtsunterrichts in Serbien” – „Почетак наставе римског права на Универзитету у Београду и значај пандектистике у курикулуму универзитетске правне наставе у Србији”;
11. VIII међународна конференција Балканске асоцијације за римско право и римско-правну традицију „Societas pro Iure Romano”, *Feminae*, Универзитет у Риједи - Правни факултет, Црес, 5-7. октобар 2023. године, са рефератом „La capacità di agire della donna – una rassegna delle soluzioni del diritto romano e del diritto moderno serbo” – „Пословна способност жене – преглед решења римског права и савременог српског права”;

12. III Међународни научни скуп „Изазови и перспективе развоја правних система у XXI вијеку”, Правни факултет Универзитета у Бањој Луци, 2. јун 2023. године, са рефератом „*Versum* – корист као заједнички елемент верзионе одговорности и одговорности за неосновано обогаћење” (online учешће);
13. Међународна научна конференција „Celebrating Women in Legal History: The Lives and Legacies of Early Women Legal Historians” – „Слављење жена у правној историји: животи и наслеђе првих жена правних историчара”, The University of Liverpool School of Law and Social Justice, Ливерпул, 1. септембар 2023. године, са рефератом „Women Scholars in Legal History at the University of Belgrade Law School” – „Жене научнице у правној историји на Правном факултету Универзитета у Београду” (заједничко online излагање са доц. др Нином Кршљанин);
14. XI Научни скуп поводом Дана Правног факултета „Право између стварања и тумачења”, Пале, 5. новембар 2022. године са рефератом „*Ius certum* - L'influenza della codificazione sulla magistratura in Serbia nel XIX secolo” – „*Ius certum* – утицај кодификације на правосуђе у Србији у 19. веку (online учешће);
15. Међународна научна конференција „Reforms of Private Law in Legal History”, Faculty of Law, Trnava University, Трнава, 30. септембар 2022. године, са рефератом „View of the Development of the Institution of Representation in Private Law with Reference to Serbian Law”;
16. Међународна научна конференција „Заштита људских права и слобода у светлу међународних и националних стандарда”, Правни факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Косовска Митровица, 20. мај 2022. године, са рефератом „Сузбијање епидемије кроз историју” (online учешће);
17. Вебинар Института за правне и друштвене науке - представљање резултата истраживања у оквиру стратешког пројекта „Епидемија. Право. Друштво”, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 13. април 2022. године, са рефератом „Епидемија тифуса у Србији 1915. године”;
18. Међународна научна конференција „200 година од рођења Димитрија Матића”, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 22-23. децембар 2021. године, са рефератом „Римско право из пера Димитрија Матића”;
19. X Научни скуп поводом Дана Правног факултета Универзитета у Источном Сарајеву „Противрјечја савременог права”, Пале, 30. октобар 2021. године, са рефератом „La gestione di affari altrui necessaria e utile” (online учешће);
20. Међународни научни скуп „Правни систем у времену нове реалности”, Правни факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Косовска Митровица, 24. септембар 2021. године, са рефератом „Да ли је римско право познавало установу заступања?” (online учешће);
21. V међународна конференција Балканске асоцијације за римско право и римско-правну традицију „Societas pro Iure Romano” – *Traditio iuris romani*, Универзитет

Св. Климент Охридски - Правни факултет, Софија, 28. октобар 2020, са рефератом „Negotiorum gestio und Unjust enrichment” (online учешће);

22. Међународна научна конференција „Правна традиција и нови правни изазови”, Правни факултет Универзитета у Новом Саду, Нови Сад, 1-2. октобар 2020. године, са рефератом „Природа заступања – делати за другог или делати посредством другог” (заједничко online излагање са проф. др Владимиром Вулетићем).

2.2. Научни радови

Објављени научни радови проф. др Валентина Цветковић-Ђорђевић до избора у звање ванредног професора:

1. *Negotiorum gestio у римском праву с освртом на српско право*, Универзитет у Београду – Правни факултет, (монографија) Београд 2020;
2. Антун Маленица, Валентина Цветковић-Ђорђевић, *Римско право. Институт приватног права*, Универзитет у Новом Саду – Правни факултет, (уџбеник) Нови Сад 2018 (последњи репринт 2025).
3. „Непосредно заступање у римском праву с освртом на модерно право”, *Анали Правног факултета у Београду* 2/2020, стр. 124-144;
4. „Учење о пуномоћју у делу Живојина М. Перића”, *Живојин М. Перић: Личност и дело* (ур. проф. др Марија Драшкић, доц. др Нина Кршљанин), Универзитет у Београду – Правни факултет, Београд 2020, стр. 63-73;
5. „Правно неосновано обогаћење у англосаксонском праву”, *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 10 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2020, стр. 183-199;
6. „Negotiorum Gestio and Unjust Enrichment”, *Ius Romanum* II/2020, pp. 285-298;
7. „Opunomoćavanje kao samostalan pravni posao”, *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 9 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2019, стр. 211-220;
8. „Pravne kontroverze legata per praeceptionem” *Pravni život* (Tom II) 10/2019, стр. 587-602 (koautorski rad sa prof. dr Vladimirom Vuletićem);
9. „Cicero’s Thinking on the Essence of Legal Reasoning”, *History of Law and Other Humanities* (eds. Virginia Amorosi, Valerio Massimo Minale), Carlos III University of Madrid / Dykinson, Madrid 2019, pp. 195-204;
10. „Немачка историјскоправна школа и српска романистика у XIX веку”, *Право у функцији развоја друштва* (том I), Косовска Митровица 2019, стр. 209-233;

11. „Stečaj u rimskom pravu”, *Vek i po regulisanja stečaja u Srbiji*, Institut za uporedno pravo, Beograd 2019, str. 9-21;
12. „Развод брака у римском и Јустинијановом праву”, *Црквене студије*, 16/2, стр. 433-446;
13. „Posloводство bez naloga i pravno neosnovano obogaćenje”, *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 8 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2018, str. 289-297;
14. „Критички осврт на установу неоснованог богаћења у радном тексту Грађанског законика Републике Србије”, *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 7 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2017, str. 251-265;
15. „Ancient Roots of Topical Jurisprudence”, *Ius Romanum*, II/2017, pp. 328-339;
16. „The Beginnings of the Roman Law Study in Modern Serbia”, *Ius Romanum*, II/2016, pp. 400-415;
17. „Vršenje posla u tuđem interesu kao pretpostavka primene posloводства bez naloga” , *Harmonius*, 1/2016, str. 32-47;
18. „Primena kondikcije u svetlu principa in pari turpitudine melior est causa possidentis”, *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 6 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2016, str. 259-269;
19. „Datio as an Assumption of Condition Application in Roman Law”, *Теме – часопис за друштвене науке*, 4/2015, pp. 1341-1358;
20. „Кондикциона одговорност у римском праву”, *Анали Правног факултета Универзитета у Београду*, 2/2014, стр. 229-243;
21. „Uпотреба туђе ствари као облик правно неоснованог обogaћења”, *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 5 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2015, str. 273-287;
22. „О потреби постојања верзионе тужбе у српском праву”, *Право и привреда*, 7-9/2014, стр. 339-353;
23. „Основна значења појма causa у римском праву”, *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 4 (ур. Стеван Лилић), Универзитет у Београду – Правни факултет, Београд 2014, стр. 234-247;
24. „Condictio indebiti у римском праву са освртом на савремено право”, *Право и друштвена стварност*, II том, Косовска Митровица 2014, стр. 299-317;
25. „Антички корени правно неоснованог обogaћења”, *Зборник радова Друштва за античке студије*, Београд 2014, стр. 424-438;
26. „Opšta tužba iz neosnovanog obogaćenja”, *Pravni život*, tom 2, 10/2013, str. 421-435;
27. „Pravno neosnovano obogaćenje od rimskog do savremenog srpskog prava”, *1700 godina Milanskog edikta*, Niš 2013, str. 703-721;

28. „Razvoj kondikcije od rimskog do savremenog prava”, *Strani pravni život* 1/2013, str. 198-215;
29. „Доктринарна рецепција римског права у Србији као спона античког и модерног поимања права”, *Зборник радова Друштва за античке студије*, Београд 2013, стр. 396-409;
30. „Negotiorum gestio u srpskom i evropskom pravu”, *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga. 3 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2013, str. 256-274;
31. „Правно неосновано обогаћење у српском праву”, *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 2 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2012, str. 302- 316;
32. „Осврт на теоријскоправна схватања Глигорија Глиге Гершића”, *Pravni kapacitet Srbije za evropske integracije*, knjiga 5 ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2010, str. 180-190;
33. „Римско право у светлу европских интеграција”, *Pravni kapacitet Srbije za evropske integracije*, knjiga 4 ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2009, str. 170-180;
34. „Положај вертикалних споразума у српском и комунитарном праву конкуренције“, *Pravni kapacitet Srbije za evropske integracije*, knjiga 3 (ur. Stevan Lilić), Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2008, str. 149-156;
35. „Profesionalno usavršavanje sudija i sudijskih pomoćnika u svetlu zakonodavstva Srbije i evropskih standarda“, *Pravni kapacitet Srbije za evropske integracije*, knjiga 2 (ur. Stevan Lilić), Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2007, str. 181-188.

Објављени научни радови проф. др Валентина Цветковић-Ђорђевић након избора у звање ванредног професора:

1. *Основ уговорне одговорности у римском класичном праву*, Универзитет у Београду - Правни факултет, Београд 2025 **M42**;
2. „Улога Теодосијевог кодекса у процесу христијанизације становништва римског царства”, *Црквене студије* 23/2026, стр. 555-571 (у штампи) **M23**;
3. „Rescriptum argentarii као облик банкарског посла у римском праву”, *Право и привреда* 4/2025, стр. 502-524 (у штампи) **M51**;
4. „Кажњавање „сарадника окупатора” у Србији после Првог светског рата: правни аспекти”, *Токови историје* 2/2025, стр. 13-38 (коауторски рад са Milovan Pisarri) **M23**;
5. „Jelena Danilović - The First Woman To Teach Roman Law In Serbia”, *Celebrating Women in Legal History: Making and Shaping a Discipline* (edited by Lorren Eldridge, Emily Ireland, and Caroline Derry), Hart Publishing, Oxford 2026 (у штампи) **M14**;

6. „Кривица и контрактна одговорност у римском праву”, *Савремени проблеми правног система Србије* – прилози Пројекту 2023. (ур. Добросав Миловановић, Горан Дајовић), Универзитет у Београду - Правни факултет, Београд 2024, стр. 29-41 **M63**;
7. „Poslovodstvo bez naloga od rimskog prava do prava Evropske unije”, *LEGATUM PRO ANIMA – Zbornik radova u čast Marku Petraku*, Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet, Zagreb 2024, str. 361-381 **M14**;
8. „Димитрије Матић као врстан познавалац римског права”, *Годишњак Историјског архива Пожареваца – Записи*, Историјски архив Пожаревац, стр. 99-107 **M51**;
9. „Деконструкција римског права и конструкција позитивног права”, *Зборник Правног факултета Универзитета у Новом Саду 3/2024*, Правни факултет у Новом Саду, 583-594 **M51**;
10. *Кондиција и правно неосновано обогаћење*, Историјски архив „Тимочка крајина”, Зајечар 2024; (објављена докторска дисертација).
11. Samir Aličić, Valentina Cvetković Đorđević, „Collective farming community (zadruga) in Serbian Civil Code of 1844 and the Roman law”, *Common (and collective) property – a historical perspective* (eds. Samir Aličić, Valerio Massimo Minale), Institute of Comparative Law, Belgrade 2024, pp. 33-46 **M14**;
12. „О пореклу реалних контраката у римском праву” *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 13 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2023, str. 106-120 **M44**;
13. „La capacità di agire della donna nel Codice civile serbo del 1844”, *Ius Romanum* II/2023, pp. 650-663 **M33**;
14. „Le basi romanistiche del Codice civile serbo fra tradizione e modernità”, *Roma e America. Diritto romano comune* 43/2022, pp. 233-249 **некатегорисано**;
15. „Ius certum – кодификација као основна реформа приватног права”, *Савремени проблеми правног система Србије* – прилози Пројекту 2022. (ур. Милош Живковић, Маја Лукић Радовић), Универзитет у Београду – Правни факултет, Београд 2023, стр. 55-67 **M63**;
16. „Sadržina i značaj uvoda srpskog Građanskog zakonika iz 1844. godine i austrijskog Građanskog zakonika iz 1811. godine”, *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 12 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2022, str. 146-156 **M44**;
17. *Развој романистике код Срба од средине 19. до средине 20. века*, Историјски архив „Тимочка крајина”, Зајечар 2022; (објављена магистарска теза)
18. „О заступању у приватном праву”, *Strani pravni život* 3/2022, str. 477-490 (koautorski rad sa prof. dr Vladimirom Vuletićem) **M24**;
19. „View of the Development of the Institution of Representation in Private Law with Reference to Serbian Law”, *Legal-Historical Trends and Perspective VII*, (eds. Adriana Švecová, Ingrid Lanczová, Adrián Gajarský), Leges, Praga, pp. 13-24 **M14**;

20. „Епидемија тифуса у Србији 1915. године”, *Епидемија. Право. Друштво.* – прилози Пројекту 2021 (ур. Наталија Лукић, Далибор Ђукић), Универзитет у Београду – Правни факултет, Београд 2022, стр. 209-218 **М44**;
21. „Lo studio e l'insegnamento del diritto romano in Serbia dal 1843 al 1905”, *Recezione del diritto romano: principi generali e realtà contemporanea* (a cura di S.N. Baburin), Mosca 2021, pp. 498-510 **М33**;
22. „Да ли је римско право познавало установу заступања?”, *Правни систем у времену нове реалности*, Косовска Митровица 2021, стр. 333-347 **М44**;
23. „La gestione di affari altrui necessaria e utile”, *Collection of Papers „Controversies of The contemporary Law”*, Vol. III, East Sarajevo 2022, pp. 156-169 објављено и у „Нужно и корисно пословодство без налога”, *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 11 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2021, str. 169-179 **М44**;
24. „Нешто о енциклопедији права Теодора Тарановског”, Рад излаган на међународној конференцији „150 година од рођења Теодора Тарановског”, која је одржана 23-25. маја 2025. године на Правном факултету Универзитета у Београду (у штампи) **М44**;
25. „Правно неосновано обогаћење у Општем имовинском законнику за Књажевину Црну Гору из 1888. године с освртом на римско право”, *Историја права Црне Горе I*, Подгорица 2025 (у штампи) **М44**;
26. „Der Beginn der Lehre im Römischen Recht an der Universität Belgrad und die Bedeutung der Pandektistik im Curriculum des universitären Rechtsunterrichts in Serbien”, *Die Thun-Hohensteinische Reform des rechtswissenschaftlichen Studiums in Österreich und die Bedeutung des Römischen Rechts. Konzeption – Durchführung – Vergleich*, Nomos, Baden-Baden 2026 (у штампи) **М33**.

2.3. Научни пројекти

Др Валентина Цветковић-Ђорђевић је од 2024. године учесник Пројекта Правног факултета Универзитета у Београду „Проблеми стварања, тумачења и примене права”. Претходно је учествовала на пројектима Правног факултета Универзитета у Београду: „Савремени проблеми правног система Србије”, „Епидемија. Право. Друштво.”, „Перспективе имплементације европских стандарда у правни систем Србије”, „Развој правног система Србије и хармонизација са правом ЕУ (правни, економски, политички и социолошки аспекти)”, „Идентитетски преображај Србије”, „Правни капацитет Србије за европске интеграције”.

3. ИСПУЊЕНИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА

3.1.Искуство у педагошком раду са студентима

Др Цветковић-Ђорђевић је ангажована у настави на Правном факултету на свим нивоима студија у текућем изборном периоду.

3.2.Позитивна оцена педагошког рада добијена у студентским анкетама током целокупног протеклог изборног периода

Преглед студентске евалуације професорке др Валентине Цветковић-Ђорђевић по школским годинама је дат у табели:

ШКОЛСКА ГОДИНА	ОБЛИК НАСТАВЕ	ПРОСЕЧНА ОЦЕНА
2020/21	ПРЕДАВАЊА	4,65
	ВЕЖБЕ	4,55
2021/22	ПРЕДАВАЊА	4,67
	ВЕЖБЕ	4,71
2022/23	ПРЕДАВАЊА	4,67
	ВЕЖБЕ	4,59
2023/24	ПРЕДАВАЊА	4,67
	ВЕЖБЕ	4,74
2024/25	ПРЕДАВАЊА	4,47
	ВЕЖБЕ	4,56

3.3. Објављен један рад из категорије M21, M22 или M23 од првог избора у звање ванредног професора из научне области за коју се бира

M23

1. „Кажњавање „сарадника окупатора” у Србији после Првог светског рата: правни аспекти”, *Токови историје* 2/2025, стр. 13-38 (коауторски рад са Milovan Pisarri);
2. „Улога Теодосијевог кодекса у процесу христијанизације становништва римског царства”, *Црквене студије* 23/2026, стр. 555-571 (у штампи).

3.4. Објављен један рад из категорије M24 од првог избора у звање ванредног професора из научне области за коју се бира. Додатно испуњен услов из категорије M21, M22 или M23 може, један за један, да замени услов из категорије M24 или M51

Чланом 9. Правилника о минималним условима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду („Гласник Универзитета у Београду” бр. 192/16, 195/16, 199/17, 203/18 и 223/21) је прописано „Сматраће се да је кандидат који је објавио рад који доноси исти или већи број М бодова предвиђених Правилником о поступку и начину вредновања и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истраживача од оног који носи рад који се захтева као минимални услов за избор у одређено звање, а који се не наводи у овим минималним условима (нпр. M11–M14 или M41–M45), тај услов испунио.” Стога су радови који доносе исти или већи број М бодова сврстани у категорије које се у Правилнику изричито помињу. Монографије M42 су наведене у две категорије услова, а свака од њих се опционо може вредновати у једној или другој категорији.

M24

1. „O zastupanju u privatnom pravu”, *Strani pravni život* 3/2022, стр. 477-490 (koautorski rad sa prof. dr Vladimirom Vuletićem).

M14

1. „Jelena Danilović - The First Woman To Teach Roman Law In Serbia”, Чланак у Зборнику „Celebrating Women in Legal History: Making and Shaping a Discipline”, edited by Lorren Eldridge, Emily Ireland, and Caroline Derry, Hart Publishing, Oxford 2026 (у штампи);
2. „Posloводство bez naloga od rimskog prava do prava Evropske unije”, *LEGATUM PRO ANIMA – Zbornik radova u čast Marku Petraku*, Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet, Zagreb 2024, стр. 361-381;
3. Samir Aličić, Valentina Cvetković Đorđević, „Collective farming community (zadruga) in Serbian Civil Code of 1844 and the Roman law”, *Common (and collective) property – a historical perspective* (eds. Samir Aličić, Valerio Massimo Minale), Institute of Comparative Law, Belgrade 2024, pp. 33-46;

4. „View of the Development of the Institution of Representation in Private Law with Reference to Serbian Law”, *Legal-Historical Trends and Perspective VII*, (eds. Adriana Švecová, Ingrid Lanczová, Adrián Gajarský), Leges, Praga, pp. 13 – 24.

3.5. Објављених пет радова из категорије M51 у периоду од избора у претходно звање из научне области за коју се бира. Додатно испуњен услов из категорије M24 може, један за један, да замени услов из категорије M51

M51

1. „Receptum argentarii као облик банкарског посла у римском праву”, *Право и привреда* 4/2025, стр. 502-524 (у штампи);
2. „Димитрије Матић као врстан познавалац римског права”, *Годишњак Историјског архива Пожаревац – Записи*, Историјски архив Пожаревац, стр. 99-107;
3. „Деконструкција римског права и конструкција позитивног права”, *Зборник Правног факултета Универзитета у Новом Саду* 3/2024, Правни факултет у Новом Саду, 583-594.

M44

1. „О пореклу реалних контраката у римском праву” *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 13 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2023, str. 106-120;
2. „Sadržina i značaj uvoda srpskog Građanskog zakonika iz 1844. godine i austrijskog Građanskog zakonika iz 1811. godine”, *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 12 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2022, str. 146-156;
3. „Епидемија тифуса у Србији 1915. године”, *Епидемија. Право. Друштво.* – прилози Пројекту 2021 (ур. Наталија Лукић, Далибор Ђукић), Универзитет у Београду – Правни факултет, Београд 2022, стр. 209-218;
4. „Нужно и корисно пословодство без налога”, *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 11 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2021, str. 169-179;
5. „Нешто о енциклопедији права Теодора Тарановског”, Рад излаган на међународној конференцији „150 година од рођења Теодора Тарановског”, која је одржана 23-25. маја 2025. године на Правном факултету Универзитета у Београду (у штампи);
6. „Правно неосновано обогаћење у Општем имовинском законнику за Књажевину Црну Гору из 1888. године с освртом на римско право”, *Историја права Црне Горе I*, Подгорица 2025 (у штампи);

7. „Да ли је римско право познавало установу заступања?“, *Правни систем у времену нове реалности*, Косовска Митровица 2021, стр. 333-347.

3.6. Цитираност од 10 хетероцитата

Др Цветковић-Ђорђевић има најмање 11 хетероцитата:

1. Marija Karanikić Mirić, *Obligaciono pravo*, Službeni glasnik, Beograd 2024;
2. Vukašin Stanojlović, „Navigating the Legal Waters: the Role and Liability of a Ship’s Captain in Roman Maritime Law”, *Annals Belgrade Law Review* 2/2025, pp. 373-403;
3. Espen Hansen, *Negotiorum gestio En rettshistorisk avhandling om den romerske forretningsfører i det dansk-norske eneveldets og naturrettens tid*, UiT Norges arktiske universitet 2023;
4. Сања Савчић, Николина Мишчевић, „Пуномоћје у корист трећег?“, *Зборник радова Правног факултета у Новм Саду* 1/2022, стр. 121-144;
5. Maša Kulauzov, Milan Milutin, „A Brief Review of Sources on Emendatio Morae in the Digest of Justinian”, *Collected Papers of the Faculty of Law in Novi Sad* 4/2023, pp. 1073-1091;
6. Mirza Hebib, „Ius utendi ususfructus : suvremeni izazovi kroz prizmu rimske kazuistike”, *Pravna misao: časopis za pravnu teoriju i praksu* 9-10/2023, str. 7-29;
7. Sanja M. Danković Stepanović, „Pravo na naknadu za emitovanje i saopštavanje javnosti audio-vizuelnih muzičkih interpretacija”, *Strani pravni život* 1/2025, str. 127-146;
8. Александра Стефановић „Субјективни елементи исплате недугованог”, *Право и привреда* 1/2022, стр. 182-198;
9. Урош Станковић, „Римско право у делима Павла Шероглића”, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду* 2/2023, стр. 399-414;
10. Урош Станковић, „Римско право у српској штампи пре објављивања Инститиуција Јустинијановог римског права Рајка Лешјанина”, *Зборник радова „Право између стварања и тумачења”*, Том IV, Источно Сарајево 2023, стр. 207-231;

11. Dalibor Đukić, „Religion-State Relations and Reconciliation in the Region of Western Balkans”, *Balkan Legal, Economic and Social Studies (BLESS)*, Vol. 2, No. 1(2025), pp.75-86.

3.7. Два рада са међународног научног скупа објављена у целини категорије М31 или М33

М33

1. „La capacità di agire della donna nel Codice civile serbo del 1844”, *Ius Romanum* II/2023, pp. 650-663;
3. „Lo studio e l'insegnamento del diritto romano in Serbia dal 1843 al 1905”, *Recezione del diritto romano: principi generali e realtà contemporanea* (a cura di S.N. Baburin), Mosca 2021, pp. 498-510;
3. „Der Beginn der Lehre im Römischen Recht an der Universität Belgrad und die Bedeutung der Pandektistik im Curriculum des universitären Rechtsunterrichts in Serbien”, *Die Thun-Hohensteinische Reform des rechtswissenschaftlichen Studiums in Österreich und die Bedeutung des Römischen Rechts. Konzeption – Durchführung – Vergleich*, Nomos, Baden-Baden 2026 (у штампии).

3.8. Два рада са научног скупа националног значаја објављена у целини категорије М61 или М63

М63

1. „Кривица и контрактна одговорност у римском праву”, *Савремени проблеми правног система Србије* – прилози Пројекту 2023. (ур. Добросав Миловановић, Горан Дајовић), Универзитет у Београду - Правни факултет, Београд 2024, стр. 29-41; Рад је изложен на Конференцији Пројекта „Савремени проблеми правног система Србије”, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 3-4. април 2024. године.
2. „Ius certum – кодификација као основна реформа приватног права”, *Савремени проблеми правног система Србије* – прилози Пројекту 2022. (ур. Милош Живковић, Маја Лукић Радовић), Универзитет у Београду – Правни факултет, Београд 2023, стр. 55-67; Рад је изложен на Конференцији Пројекта „Савремени проблеми правног система Србије”, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 15-16. јун 2023. године.

3.9. Одобрен и објављен универзитетски уџбеник за предмет из студијског програма факултета, односно универзитета или научна монографија (са ISBN бројем) из научне области за коју се бира, у периоду од избора у претходно звање

1. *Основ уговорне одговорности у римском класичном праву*, Универзитет у Београду-Правни факултет, Београд 2025. ISBN 978-86-6132-192-4.

3.10.Резултати у развоју научнонаставног подмлатка

Др Цветковић-Ђорђевић била је члан комисија за избор:

1. др Самира Аличића у звање научног сарадника на Институту за упоредно право у Београду 2023. године;
2. Др Вукашина Станојловића у звање асистента с докторатом за ужу научну област Правна историја – предмет Римско приватно право на Правном Факултету 2025. године;
3. Вукашина Станојловића у звање асистента за ужу научну област Правна историја – предмет Римско приватно право на Правном Факултету 2023. године;
4. Вукашина Станојловића у звање сарадника у настави за ужу научну област Правна историја – предмет Римско приватно право на Правном Факултету 2023. године;
5. Вукашина Станојловића у звање сарадника у настави за ужу научну област Правна историја – предмет Римско приватно право на Правном Факултету 2022. године;
6. Вукашина Станојловића у звање демонстратора за ужу научну област Правна историја – предмет Римско приватно право на Правном Факултету 2021. године;
7. Др Милана Милутина у звање доцента за ужу научну област Историјскоправну и заснивање радног односа на радном месту наставника за наставни предмет Римско право на Правном факултету Универзитета у Новом Саду 2022. године;
8. Др Уроша Станковића у звање асистента са докторатом за ужу научну област Историјскоправну и заснивање радног односа на радном месту сарадника за наставни предмет Римско право на Правном факултету Универзитета у Новом Саду 2022. године.

3.11.Менторство или чланство у две комисије за израду докторске дисертације

Др Цветковић-Ђорђевић је била:

- 1.Ментор за израду и оцену докторске дисертације Милана Милутина под називом „Дужничка доцња у римском класичном праву”, која је одбрањена 2021. године на Правном факултету Универзитета у Новом Саду;

2. Члан Комисије за преглед и оцену и члан комисије за одбрану докторске дисертације Вукашина Станојловића „Настанак и садржина права плодоуживања у класичном римском праву”, која је одбрањена 2024. године на Правном факултету Универзитета у Београду;

3.12. Учесће у комисији за одбрану три завршна рада на академским специјалистичким, односно мастер студијама

Др Цветковић-Ђорђевић била је ментор за израду и одбрану мастер рада:

1. „Сличности и разлике пословодства без налога и уговора о налогу у класичном римском праву”, који је Милош Маринковић одбранио 2022. године на Правном факултету;
2. „Развој брака у светлу положаја жене у римском праву”, који је Стефан Милан Сарић одбранио 2025. године године на Правном факултету;
3. „Однос верзионе тужбе и кондикције од римског права до савременог српског права”, који је Филип Ивановић одбранио 2025. године године на Правном факултету;

Др Цветковић-Ђорђевић била је члан Комисије за одбрану мастер рада:

1. „Редован одржај у римском праву”, који је Вук Лаковић одбранио 2023. године године на Правном факултету;
2. „Праведан рат у старом Риму”, који је Марко Станковић одбранио 2024. године године на Правном факултету;
3. „Услови за закључење брака у Брачним правилима Српске православне цркве”, који је Илија Живановић одбранио 2025. године године на Правном факултету.

4. СТРУЧНОПРОФЕСИОНАЛНИ ДОПРИНОС

4.1. Председник или члан уређивачког одбора научних часописа или зборника радова у земљи или иностранству

Др Цветковић-Ђорђевић је од 2023. године члан Редакције часописа „Архив за правне и друштвене науке”.

4.2.Председник или члан организационог или научног одбора на научним скуповима националног или међународног нивоа

Др Цветковић-Ђорђевић је:

- члан организационог одбора међународне студентске конференције *Iustoria* од 2020. године;
- организовала међународни семинар „Перспективе изучавања римског јавног права у XXI веку” на Правном факултету Универзитета у Београду 30. маја 2023. године;
- члан организационо-стручног одбора студентске конференције „Историја демократије и парламентаризма у Србији „Никола Пашић” - Парламентаризам у Србији пре и после Мајског преврата”, која је одржана 16. и 17. маја 2023. године у Историјском архиву „Тимочка крајина” у Зајечару.

4.3.Председник или члан комисија за израду завршних радова на академским мастер или докторским студијама

Наведено претходно у 3.11. и 3.12.

4.4.Руководилац или сарадник на домаћим и међународним научним пројектима

Др Цветковић-Ђорђевић је од 2024. године сарадник на Пројекту Правног факултета „Проблеми стварања, тумачења и примене права”. Претходно је учествовала на пројектима Правног факултета: „Савремени проблеми правног система Србије”, „Епидемија. Право. Друштво.”, „Перспективе имплементације европских стандарда у правни систем Србије”, „Развој правног система Србије и хармонизација са правом ЕУ (правни, економски, политички и социолошки аспекти)”, „Идентитетски преображај Србије”, „Правни капацитет Србије за европске интеграције”.

5. ДОПРИНОС АКАДЕМСКОЈ И ШИРОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

5.1.Председник или члан органа управљања, стручног органа или комисија на факултету или универзитету у земљи или иностранству

Др Цветковић-Ђорђевић је:

- председник Библиотечког одбора Правног факултета Универзитета у Београду (од 2025. године);
- председник Комисије за праћење и унапређење квалитета Правног факултета Универзитета у Београду (од 2025. године).

6. САРАДЊА СА ДРУГИМ ВИСОКОШКОЛСКИМ, НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКИМ УСТАНОВАМА, ОДНОСНО УСТАНОВАМА КУЛТУРЕ ИЛИ УМЕТНОСТИ У ЗЕМЉИ И ИНОСТРАНСТВУ

6.1.Радно ангажовање у настави или комисијама на другим високошколским или научноистраживачким институцијама у земљи или иностранству, или звање гостујућег професора или истраживача.

Др Цветковић-Ђорђевић је у периоду од 2017. до 2022. године, по основу уговора о допунском ангажовању, предавала Римско право и Историју римског права на Правном факултету Универзитета у Новом Саду.

У својству истраживача боравила је на Правном факултету Универзитета у Бечу (фебруар 2020. године).

У својству гостујућег професора предавала је на Правном факултету Универзитета у Сасарију, Република Италија (март 2019, мај 2022. и новембар 2023. године).

6.2.Предавања по позиву на универзитетима у земљи или иностранству

Др Цветковић-Ђорђевић одржала је предавање по позиву „Le basi romanistiche del Codice civile serbo fra tradizione e modernità” на Правном факултету Универзитета *La*

Sapienza у Риму (фебруар 2023. године) и предавање по позиву на тему „*Condictions in Roman Law with Reference to Contemporary Law*” у оквиру курса Институције римског права (*Istituzioni de diritto romano*) на Универзитету LUISS у Риму (март 2025. године).

7. ПРИКАЗ РАДОВА ОД ИЗБОРА У ЗВАЊЕ ВАНРЕДНОГ ПРОФЕСОРА

1. *Основ уговорне одговорности у римском класичном праву*, Универзитет у Београду-Правни факултет, Београд 2025.

У монографији „Основ уговорне одговорности у римском класичном праву” аутор анализира римско схватање основа контрактне одговорности. Основ уговорне одговорност представља једну од темељних установа грађанског права будући да указује на разлог дужникове одговорности за штету. Мотив одабира теме монографије наслеђује се из *Увода* у коме се истиче да је у важећем српском праву спорно питање основа уговорне одговорности. По старијем мишљењу та одговорност је субјективна, јер се темељи на кривици дужника. По новијем схватању одговорност је објективна, јер се заснива без обзира на кривицу. Спор у домаћој теорији постоји стога што је Закон о облигационим односима (ЗОО) пропустио да изричито одреди основ уговорне одговорности. Узимајући то у обзир аутор монографије анализира поједина решења римског права с циљем утврђивања основа уговорне одговорности у римском класичном праву. Она истиче: „Римски извори садрже богату казуистику која открива бројна питања и пружа одговоре значајне за савремено право, укључујући и питање основа дужникове одговорности.” Стога се закључује да „одговори римских правника и царева могу допринети тумачењу важећег права, али и послужити као инспирација будућим законодавцима” (стр. 12).

Монографија обухвата 128 страна и подељена је на следеће целине: *Увод*, *Општа разматрања*, *Уговорна одговорност дужника у старом римском праву*, *Почетак ослобађања дужника од уговорне одговорности*, *Јуриспруденција*, *Императорско право*, *Процесни механизми заштите дужника: ослобађајући приговори*, *Опасности по повериоца и средства његове заштите*, *Терет доказивања као показатељ основа одговорности*, *Dolus као основ одговорности*, *Закључак*. На крају је дат списак извора и литературе.

Општа разматрања садрже неколико подналова.

У првом поднаслову (2.1) „Основ одговорности за штету у савременом српском праву” разматрају се различити основи одговорности за штету у позитивном српском праву. За разлику од кривичног права у коме постоји само један основ одговорност, а то је кривица, у грађанском праву постоји више основа одговорности: кривица (чл. 154, ст. 1 ЗОО), створени или одржавани повећани ризик од штете (чл. 154, ст. 2 и 3 ЗОО) и правичност (чл. 169 ЗОО). Аутор укратко разматра и различите врсте грађанске одговорности према типу штетног догађаја (предуговорну, уговорну и вануговорну одговорност).

У другом поднаслову (2.2) „Појам уговорне одговорности” укратко се разматра оправданост поделе грађанске одговорности на уговорну и вануговорну, те се даје преглед монистичке и дуалистичке теорије. Закључује се да у домаћем

праву преовладава схватање о оправданости разликовања грађанске одговорности на уговорну и вануговорну.

У трећем поднаслову (2.3) „Основ уговорне одговорности у позитивном српском праву” истиче се да ЗОО не наводи изричито основ уговорне одговорности, те да се о њему посредно закључује на основу законских правила о ослобођењу од одговорности.

У поднаслову (2.4) „Основ уговорне одговорности у римском праву” јасно се ставља до знања да римско право није изричито формулисало институт основа одговорности у модерном смислу - као разлог из ког се у праву сматра да одређено лице треба да сноси коначне имовинскоправне последице наступеле штете. Аутор наводи да се „анализом римскоправних извора може уочити да су Римљани поставили темељ концептима одговорности који се данас примењују” (стр. 18). Отуда се у римском праву могу наћи сва три савремена основа грађанскоправне одговорности: кривица, створени или одржавани повећани ризик од штете и правичност и њима одговарајуће врсте одговорности: субјективна, објективна и одговорност по основу правичности. Имајући у виду да се модерна теорија ризика заснива на римском термину *periculum*, аутор укратко разматра различита значења појма *periculum* у контексту уговорне одговорности за штету у римском праву. На крају тог разматрања истиче се да ће се у раду користити једно од могућих значења, које упућује на непосредну узрочно-последичну везу између неизвршења обавезе и одговорности.

У поднаслову (2.5) „Уговорна одговорност у римском праву: од пандектиста до савременог схватања” даје се преглед различитих схватања о контрактној одговорности у римском праву с обзиром на кривицу.

Уговорна одговорности дужника у старом римском праву - говори се о томе да је у старом римском праву одговорност дужника за неизвршење обавезе била безусловна „да би се код грађана учврстила свест о дужности поштовања дате речи” (стр. 33). У старом праву постојао је аутоматизам у приписивању одговорности за неиспуњење обавезе. Основ те одговорности је ризик (*periculum*) дужника јер он увек одговара у случају да не изврши обавезу.

Почетак ослобађања дужника од уговорне одговорности - предочава се промена ставова аутора из доба републике који олакшавају положај дужника у случају поверилачке доцње.

Јуриспруденција - представља централни део монографије јер садржи ставове различитих правника по питању могућности ослобођења дужника од одговорности. Прекретницу представља Лабеон јер омогућава дужнику да уложи приговор (*exsertio*) и одбије повериочеву тужбу којом захтева извршење уговорне обавезе. Приговор се додељује дужнику стога што је из оправданог разлога био спречен да изврши обавезу. Исправно понашање дужника (одсуство кривице) често представља услов улагања приговора и ослобођења од одговорности.

Императорско право - анализирају се поједине одлуке императора којима се, почев II века, отклањају остаци старог схватања, према коме се дужник није могао ослободити одговорности за неизвршење обавезе. Нарочито се уочава благонаклоност царева према извршиоцима услуга по основу уговора *locatio conductio*, које су ослобађали одговорности и тако противречили правилима класичног права о одговорности за кустодију.

Процесни механизми заштите дужника: ослобађајући приговори - разматрају се различити разлози ослобођења од одговорности, који се наводе у приговору. Извори римског права садрже конкретне разлоге ослобођења, али они немају апсолутну примену у сваком случају, већ зависе од појединачних правних

односа. Разлози ослобођења подељени су на субјективне и објективне. Сви субјективни разлози „могу се обухватити општим разлогом који се огледа у савесном и поштенom понашању дужника” (стр. 96). Објективни разлози ослобођења од одговорности представљају спољне узроке који нису у непосредној вези са конкретним дужником и његовим понашањем, али који су га спречили да изврши обавезу.

Опасности по повериоца и средства његове заштите – говори се о могућој злоупотреби приговора и потреби заштите поверилаца који имају легитимна очекивања да ће потраживање бити намирено. Они су се могли заштитити уговарањем клаузула на основу којих дужник преузима ризик неизвршења дуговане чинидбе. Осим тога, повериоци су могли уложити реплику којом се позивају на неправилно поступање дужника, односно којом искључују сопствену кривицу.

Терет доказивања као показатељ основа одговорности - садржи анализу појединих решења римског права о терету доказивања на основу којих се може закључити о основима дужникове одговорности. У Јустинијановој кодификацији налазе се супротстављена решења о терету доказивања. По једном, доминантном решењу, поверилац мора да докаже намеру или кривицу дужника за неизвршење обавезе. По другом решењу, дужник се може ослободити одговорности уколико истакне приговор и докаже да није крив због неизвршења обавезе. Различитост решења произлази из различитог времена њиховог настанка. Прво решење одговара Јустинијановом праву, док друго решење одговара класичном праву. Уколико је терет доказивања на дужнику, основ његове одговорности је ризик због неизвршења престације. Своју одговорност могао је да искључи доказивањем чињенице или околности због које није извршио обавезу. Ако је терет доказивања на повериоцу, он мора да докаже дужникову кривицу због неиспуњења. Тада је основ дужникове одговорности кривица.

Dolus као основ одговорности - У класичном праву и даље се осећао утицај старог права јер се одговорност дужника темељила на ризику, због чега је одговарао у случају неизвршења обавезе. Дужник се евентуално ослобађао одговорности ако докаже да се исправно понашао приликом извршења обавезе. Гај у Институцијама сведочи о новини коју уводи претор у формулу тужбе за оставу (*actio depositi in factum concepta*), а која се огледа у злој намери као критеријуму одговорности дужника. У случају оставе (*depositum*) правници претпостављају злу намеру оставопримца (дужника) уколико не врати ствар оставодавцу. Дужнику ипак остаје могућност да се ослободи одговорности ако докаже одсуство зле намере.

У *Закључку* стоји: „Различити основи одговорности у римском праву могу да се доведу у везу са савременом поделом одговорности на субјективну и објективну. Субјективна одговорност постоји када дужник одговара на основу кривице (*culpa* или *dolus*). Објективна одговорност (на основу ризика) постоји када дужник одговара без обзира на кривицу. Међутим, решења римског права не дају основа за овако строгу поделу јер и у ситуацији када се одговорност дужника темељила на ризику, дужник је могао да се ослободи одговорности ако докаже да није крив, то јест ако докаже да је поступао са дужном пажњом која се од њега у датом уговорном односу очекивала. Због тога основе одговорности римског права не треба посматрати искључиво кроз призму концепата објективне и субјективне одговорности” (стр. 119-120).

2. „Улога Теодосијевог кодекса у процесу христијанизације становништва римског царства”, *Црквене студије* 23/2026, стр. 555-571;

У раду се истражује улога Теодосијевог кодекса у христијанизацији становништва Римског царства. Кодекс, који је ступио на снагу 439. године, садржи царске наредбе од Константина Великог до Теодосија II. Посебна пажња посвећена је 16. књизи, у којој се хришћанство први пут проглашава једином истинитом религијом. Анализом конкретних конституција показује се како је римско право коришћено у борби против паганства и јереси. Истражује се и идеолошка функција појма *superstitio*, који променом значења одражава прелазак ка хришћанској религијској парадигми.

3. „*Receptum argentarii* као облик банкарског посла у римском праву”, *Право и праведра* 4/2025, стр. 502-524;

Рад анализира римску установу *receptum argentarii*, специфичан облик банкарског посла у старом Риму, са освртом на његову правну природу, примену и значај у финансијским трансакцијама. Испитује се структура и међусобни односи страна укључених у рецептум, као и разлози због којих је овај институт укинут и замењен установом *constitutum debiti*. Посебно се разматра која савремена установа банкарског права најсличније одговара рецептуму. Применом језичког, историјског и системског тумачења Јустинијанове кодификације закључује се да је *receptum argentarii* био важан механизам обезбеђивања правне сигурности у платном промету, али да је временом постао неприхватљив због своје апстрактне природе, па је његову улогу преузела установа *constitutum debiti*, заснована на стварном дугу и каузалности.

4. „Кажњавање „сарадника окупатора” у Србији после Првог светског рата: правни аспекти”, *Токови историје* 2/2025, стр. 13-38, коауторски рад са Milovan Pisarri;

Рад се бави кажњавањем „сарадника окупатора” у Србији након Првог светског рата. Територија Краљевине Србије била је подељена на две окупационе зоне, у којима су почињени многобројни злочини. На крају рата државне власти покренуле су питање кажњавања страних ратних злочинаца, али и домаћих сарадника. У чланку се анализира питање кажњавања сарадника окупатора на територији бивше Краљевине Србије, на основу литературе и до сада некоришћене грађе Министарства правде. Анализира се законодавни оквир за кажњавање сарадника окупатора, те правни проблеми са којима су се суочиле власти. Даље, разматрају се напори да се суди сарадницима окупатора, пре свега проблеми везани за недостатак стручног кадра и за велики број пријава које су нарочито 1920. године стизале судовима. У раду се такође истражују потенцијални разлози сарадње са окупаторима. На крају, предлажу се правци даљих истраживања како би се расветлили други аспекти живота под окупацијом, као на пример међуљудски односи, начини преживљавања под окупацијом и однос према самој окупацији, али и питање кажњавања сарадника окупатора у Србији у односу на исто питање у другим земљама.

5. „Jelena Danilović - The First Woman To Teach Roman Law In Serbia”, *Celebrating Women in Legal History: Making and Shaping a Discipline* (edited by

Lorren Eldridge, Emily Ireland, and Caroline Derry), Hart Publishing, Oxford 2026;

Рад посвећен проф. др Јелени Даниловић осветљава историју изучавања римског права у Србији. У њему се истиче изузетна улога др Јелене Даниловић као прве жене која је предавала римско право на Правном факултету Универзитета у Београду, као и прве професорке римског права у тадашњој Југославији. Њен академски пут започео је 1951. године избором у звање асистента, док је након одбране докторске дисертације 1958. године и вишегодишњег научног и педагошког рада, 1970. године изабрана за редовног професора. Свој научни рад започела је истраживањем права средњовековног Дубровника. Тиме је поставила темељ изучавању средњовековне рецепције римско-византијског права у статутима средњовековних градова претежно на обали Јадранског мора. Својим радовима дала је значајан допринос историји српског и црногорског права. У оквиру античког римског права посебну пажњу усмерила је на истраживање тужби (*actiones*), кондикција (*condictiones*) и уговора. У њеним радовима долази до изражаја научнички кредо по коме изучавање наслеђа антике није само себи циљ, већ је пут ка бољем упознавању времена у коме живимо. У раду се закључује да је допринос Јелене Даниловић правној историји немерљив, како кроз оригиналне научне радове, тако и кроз изузетан педагошки ангажман који је довео до стварања тзв. београдске романистичке школе. Њеним уласком у област која је дуго сматрана традиционално мушком, отворен је пут генерацијама жена које су, следећи њен пример, започеле академску каријеру у области римског права.

6. „Кривица и контрактна одговорност у римском праву”, *Савремени проблеми правног система Србије – прилози Пројекту 2023.* (ур. Добросав Миловановић, Горан Дајовић), Универзитет у Београду - Правни факултет, Београд 2024, стр. 29-41;

У раду се даје осврт на схватање кривице као критеријума контрактне одговорности у римском класичном праву. За разлику од *dolus*-а, који представља најтежи облик кривице јер претпоставља свест и вољу дужника да своју обавезу не изврши на предвиђен начин, *culpa* је блажи облик кривице, јер означава немар и непажњу дужника током извршења чинидбе, услед чега је проузрокована штета повериоцу. Романисти нису сагласни да ли је класично право, поред *dolus*-а, познавало непажњу као услов контрактне одговорности. Према интерполационистичкој критици, класично право није познавало одговорност за непажњу (*culpa*), већ је дужник одговарао или без обзира на кривицу, тзв. одговорност за кустодију (*custodia*), или за *dolus*. Половином XX века долази до продора другачијег мишљења, према којем су класични правници ипак утврдили одређене стандарде понашања (*diligentia*), на основу којих се процењивало понашање конкретног дужника. Уколико дужник није показао дуговани степен пажње (*neglegentia*) приликом извршења обавезе, сматрао се кривим и одговарао повериоцу за претрпљену штету.

7. „Poslovodstvo bez naloga od rimskog prava do prava Evropske unije”, *LEGATUM PRO ANIMA – Zbornik radova u čast Marku Petraku*, Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet, Zagreb 2024, str. 361-381;

Рад анализира институцију *negotiorum gestio*, која представља оригиналну римску установу насталу у преткласичном римском праву. Рецепцијом Јустинијановог права, ова

установа се развијала у средњовековном општем праву (*ius commune*), а посредством првих модерних грађанских кодификација наставила је да се примењује и у савременом праву, превазилазећи оквире националног регулисања, о чему сведоче Принципи европског права пословодства без налога (*Principles of European Law – Benevolent Intervention in Another's Affairs*). У раду се најпре даје осврт на настанак и развој пословодства без налога у римском праву, као и на начин његовог регулисања у српском и европском праву.

8. „Димитрије Матић као врстан познавалац римског права”, *Годишњак Историјског архива Пожаревац – Записи*, Историјски архив Пожаревац, стр. 99-107;

Рад истражује допринос Димитрија Матића развоју правне науке у Србији. Матић је био један од првих српских благодјејанаца који су се у првој половини XIX века школовали у иностранству и дао немерљив допринос изучавању филозофије и јавног права у Србији. Он је аутор првог и јединог коментара Српског грађанског законика из 1844. године („Објаснење Грађанског законика за Књажество србско”). Његово врсно познавање грађанског права било је резултат детаљног изучавања римског права у Берлину и Хајделбергу. Матићеве белешке са предавања римског права сведоче о овом знању, при чему су најобимније и најзначајније белешке о Пандектама код чувеног пандектисте Вангерова (*Vangerow*), које се чувају у Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић” у Београду.

9. „Деконструкција римског права и конструкција позитивног права”, *Зборник Правног факултета Универзитета у Новом Саду 3/2024*, Правни факултет у Новом Саду, 583-594;

Рад анализира тумачење римскоправних извора и њихов утицај на формирање позитивноправног поретка, са освртом на два основна правна модела XIX века: француски Грађански законик из 1804. године и немачки Грађански законик из 1900. године. Потпије, отац француског закона, тумачио је римске изворе у складу са њиховим изворним значењем, док је Виндшајд, отац немачког закона, креативно прилагођавао римске институте потребама немачког грађанског друштва, приписујући им значења која нису имала у античком праву. Делатношћу пандектне науке извршена је ревизија римског права, проглашавајући за римске и модерне установе које оригинално нису постојале или нису имале исто значење. Рад посебно разматра различита схватања колектива и његовог деловања у правном промету. По немачком Грађанском законнику колектив има апстрактну природу и учествује у правном промету преко заступника, док француски Законик темељи колектив на конкретним појединцима који заједно формирају јединствену вољу. На основу овог уређења регулише се и правно деловање физичког лица посредством другог: немачко право раздваја налог и пуномоћје, док француско решење остаје верно римском праву, без таквог раздвајања.

10. Samir Aličić, Valentina Cvetković Đorđević, „Collective farming community (zadruga) in Serbian Civil Code of 1844 and the Roman law”, *Common (and*

collective) property – a historical perspective (eds. Samir Aličić, Valerio Massimo Minale), Institute of Comparative Law, Belgrade 2024, pp. 33-46;

У раду се анализира установа породичне задруге као облика породице у српском и римском праву с циљем да се утврди који својински облик је њој био својствен у српском праву. Породична задруга била је уређена обичајним правом. По први пут је систематски регулисана у српском Грађанском законнику из 1844. године, на начин који је, по свему судећи, био под утицајем римског *consortium ercto non cito*. Док су нека друга законодавства, попут аустријског, забрањивала деобу задруге, Српски грађански законик ју је допуштао. Ипак, то није довољно да се својина задруге дефинише као сусвојина. Напротив, реч је о специфичном облику колективне својине који се не може сврстати ни у једну савремену категорију.

11. „О пореклу реалних контраката у римском праву” *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 13 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2023, str. 106-120;

У раду се разматра настанак реалних контраката и њихова судбина у савременом праву. Реални контракти настали су у римском праву захваљујући делатности римских правника. Квинт Муције Сцевола је у I веку пре н.е. утемељио концепт *re contrahere* из кога су се развили реални контракти који се закључују предајом ствари уз постојање сагласности воља уговорних страна. Продором начела консензуализма у новом веку реални елемент губи на значају због чега се знатан број правних писаца залаже за укидање реалних контраката. Поједини европски грађански законици попут Француског и Аустријског задржали су категорију реалних уговора. С друге стране, Швајцарски законик о облигацијама из 1881. који је постао саставни део Швајцарског грађанског законика из 1912. године не познаје категорију реалних уговора. Српски Закон о облигационим односима такође не познаје реалне уговоре. Упркос кризи постојања реалних уговора научна расправа о потреби њиховог постојања и даље траје.

12. „La capacità di agire della donna nel Codice civile serbo del 1844”, *Ius Romanum* II/2023, pp. 650-663;

У раду се анализира правни положај жене према српском Грађанском законнику из 1844. године с освртом на њен положај у римском праву. Решења СГЗ-а одражавају схватање патријархалног друштва у коме је жена подређена мушкарцу. Од малих ногу женска деца припремана су да служе мушкарцу под чијом влашћу се налазе: до удаје то је њихов отац, а након удаје муж. СГЗ прави разлику између удатих и неудатих жена. Неудате жене стицањем пунолетства (са 21 годином) постају потпуно пословно способне, те им за склапање правних послова није потребно ничије одобрење. Неудате жене биле су изузетак, због чега су за праксу значајније биле одредбе СГЗ-а о пословној способности удатих жена. Уколико се решења српског Грађанског законика из 1844. године у погледу пословне способности жене упореде са римским правом, закључује се да удата жена ни у римском праву ни у српском праву није имала пуну пословну способност. Међутим, док је разлог женине пословне неспособности у римском праву објашњаван њеном урођеном менталном нестабилношћу, српско право одузима пословну способност жени због потребе да власт мужа над њом учини неприкосновеном.

13. „Le basi romanistiche del Codice civile serbo fra tradizione e modernità”, Roma e America. *Diritto romano comune* 43/2022, pp. 233-249;

У раду се анализира рецепција римског права у Србији. На почетку се разматра први талас рецепције римско-грчког права у средњовековној Србији, а затим нововековна рецепција римског права „западног типа”, започета доношењем Српског грађанског законика из 1844. године, чији је основни узор био аустријски Грађански законик из 1811. године. Посебан део рада посвећен је примерима непосредне рецепције римског права у самом СГЗ-у. Такође, један поднаслов посвећен је решењима СГЗ-а о породичној задрузи, која указују да Јован Хацић, творац српског Законика, није био „копист”, већ да је узимао у обзир и постојеће стање у српској пракси.

14. „*Ius certum* – кодификација као основна реформа приватног права”, *Савремени проблеми правног система Србије – прилози Пројекту 2022.* (ур. Милош Живковић, Маја Лукић Радовић), Универзитет у Београду – Правни факултет, Београд 2023, стр. 55-67;

Рад разматра значај кодификације за модернизацију приватноправног поретка у Европи почетком XIX века, на примеру Пруског, Француског и Аустријског грађанског законика. Пре доношења првих модерних кодификација владао је плурализам правних извора и велика слобода судије у тумачењу права. Модерно право, пак, почива на идеји супрематије законодавца и потреби „везаности судије законом”. Посебна пажња посвећена је принципу *ius certum*, који обезбеђује једнакост права за све, једнообразност примене на територији државе и предвидивост одлука судија. Усвајање кодекса ограничава слободу судија у тумачењу, обезбеђује стабилност и правну извесност и представља централизацију законодавне власти и системско регулисање приватног права у оквиру државе.

15. „*Sadržina i značaj uvoda srpskog Građanskog zakonika iz 1844. godine i austrijskog Građanskog zakonika iz 1811. godine*”, *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 12 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2022, str. 146-156;

Рад анализира садржину и значај увода српског Грађанског законика из 1844. године и аустријског Грађанског законика из 1811. године. Насупрот АГЗ-у у коме је уводни део дат као једна целина под насловом „О законима грађанским уопште” (чл. 1-14), у СГЗ-у је он подељен. Постоји одељак А (чл. 1-14) – „О грађанским законима уопште”, посвећен изворима права, и одељак В (чл. 15-35) – „Основне црте правде и правце у законима грађанским”. Први одељак је последица угледања на увод АГЗ-а, а други је плод непосредног угледања на прва поглавља Јустинијанових Институција и Дигеста која имају наслов *De iustitia et iure*. Рад истражује разлоге за постојање увода у првим модерним грађанским кодификацијама. Закључује се да разлоге треба тражити у томе што држава, почев од друге половине XVIII века у духу просвећеног апсолутизма, настоји да успостави државни монопол стварања права. Отуд се плурализам правних извора, карактеристичан за период предмодерног права, доношењем првих модерних грађанских кодификација своди на један – законик. Велики изазов модерном

законодавцу представљало је „везивање судије законом”. Кључне одредбе увода првих модерних грађанских кодификација управо су посвећене супремацији законика и ограничавању моћи судије.

16. „O zastupanju u privatnom pravu”, *Strani pravni život* 3/2022, str. 477-490 (koautorski rad sa prof. dr Vladimirom Vuletićem);

Рад анализира институт заступања у приватном праву са акцентом на његово порекло, развој и природу. Посебна пажња посвећена је разлици између посредног и непосредног заступања. Посредно заступање, утемељено у римском уговору о налогу (*mandatum*), представља историјски први облик правног деловања у интересу другог лица. Прве модерне грађанске кодификације прихватају непосредно заступање засновано на пуномоћју, али га повезују са уговором о налогу, док самостално пуномоћје постаје развијен институт у немачком праву у другој половини XIX века, чему је допринео научни рад Паула Лабанда. У раду се истиче да у непосредном заступању правна дејства предузетих радњи директно наступају за заступаног, што покреће питање природе изјаве воље: да ли воља изражена од стране заступника треба да се сматра његовом или вољом заступаног. Савремена правна литература показује тенденцију да се прихвати концепт замене воље заступаног вољом заступника. Рад такође указује на историјско порекло овог поимања, које сеже до XIII века, наглашавајући дуготрајну еволуцију правног појма заступања у контексту приватног права. Рад објашњава како су се римске основе и средњовековна тумачења преточили у модерне правне институте, и како се током времена развила теорија непосредног заступања, која има практичну примену и данас.

17. „La gestione di affari altrui necessaria e utile”, *Collection of Papers „Controversies of The contemporary Law”, Vol. III, East Sarajevo 2022, pp. 156 – 169; објављено и као „Нужно и корисно пословодство без налога”, *Perspektive implementacije evropskih standarda u pravni sistem Srbije*, knjiga 11 (ur. Stevan Lilić), Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd 2021, str. 169-179;*

Рад анализира разлику између нужног и корисног пословодства без налога. За разлику од српског Грађанског законика из 1844. који је под утицајем аустријског Грађанског законика у случају корисног пословодства предвиђао да пословођа мора успешно деловати то јест остварити корист за господара посла, Закон о облигационим односима РС (чл. 223, ст. 1) уводи једнак критеријум за обе врсте пословодства. Отуда, пословодство без налога постоји и онда када пословођа није успео да отклони наступање штете или није успео да оствари очигледну корист за господара посла. Оваквим решењем јасно је направљена разлика између пословодства без налога и правно неоснованог обогаћења. У раду се такође указује на наднационални аспект института кроз Принципе европског права пословодства без налога (*PEL Benevolent Intervention in Another's Affairs*), који начелно не разликују нужно од корисног пословодства, али то посредно чине у чл. 3. 103 који овлашћује пословођу да од господара захтева накнаду претрпљене штете само у случају нужног пословодства.

18. „View of the Development of the Institution of Representation in Private Law with Reference to Serbian Law”, *Legal-Historical Trends and Perspective VII*, (eds. Adriana Švecová, Ingrid Lanczová, Adrián Gajarský), Leges, Praga, pp. 13 – 24;

У раду се излаже схватање које је присутно у делу савремене романистике по коме римско право није познавало институт заступања у модерном смислу, већ само „делање посредством другог” (*agire per mezzo di altri*), при чему је воља налогодавца остајала одлучујућа и он се сматрао господаром посла. Институт заступања, схваћен као замена воље заступаног лица вољом заступника, настаје тек у средњем веку и коначно се уобличава у пандектистичкој науци. Овај развој био је условљен дејством три фактора: теократског, феудалног и Хобсовог. Теократски фактор потиче из канонског права и учења папе Иноћентија IV о фиктивном лицу (*persona ficta*), према којем заједница верника чини јединство изражено појмом *лице* (*persona*) које заступа Католичка црква. Овај концепт је потом преузет у феудално право, нарочито кроз развој политичког заступања у Енглеској након сазивања „Узорног парламента” (*Model Parliament*) 1295. године, чији су чланови били делегирани са потпуном власти (*plena potestas*) одлучивања што је допринело формирању слободног мандата. Кључну улогу у преносу римскоправног начела *quod omnes tangit* из приватноправног у јавноправни контекст имали су средњовековни канонисти и легисти. Коначно, теоријско утемељење заступања као замене воље појединаца вољом заступника дао је Томас Хобс у „Левијатану”, представљајући државу као лице чија воља замењује вољу поданика.

19. „Епидемија тифуса у Србији 1915. године”, *Епидемија. Право. Друштво.* – прилози Пројекту 2021 (ур. Наталија Лукић, Далибор Ђукић), Универзитет у Београду – Правни факултет, Београд 2022, стр. 209-218;

Рад анализира епидемију тифуса у Србији 1915. године, посебно се фокусирајући на улогу Санитетског одељења Министарства унутрашњих дела у њеном сузбијању. На почетку 1915. године тифус се проширио међу аустроугарским ратним заробљеницима, српским војницима и цивилним становништвом. Суочена са недостатком лекара и медицинске опреме, Влада Краљевине Србије организовала је регрутовање страних стручњака из Француске, Русије, Италије, Велике Британије, САД и других земаља. Посебним наредбама регулисан је статус и радни услови тих лекара у Србији. Захваљујући овим мерама, велики број стручњака је до маја 1915. године успео да заустави епидемију, која је према проценама однела око 150.000 живота цивила и војника.

20. „Lo studio e l'insegnamento del diritto romano in Serbia dal 1843 al 1905”, *Recezione del diritto romano: principi generali e realtà contemporanea* (a cura di S.N. Baburin), Mosca 2021, pp. 498-510;

У раду се анализирају и почеци изучавања римског права у Србији, који се везују за београдски Лицеј као највишу образовну установу у периоду од 1838. до 1863. године. Иако је у почетку постојала извесна несигурност и колебање у погледу места и назива римског права у наставном плану, превасходно услед недостатка стручњака, убрзо је преовладало схватање да је римско право неопходан предмет правничког образовања. Захваљујући чврстим темељима које су поставили први професори римског права, тај предмет постао је незаобилазан — најпре на Лицеју, затим на Великој школи, а од 1905. године и на Правном факултету Универзитета у Београду.

21. „Да ли је римско право познавало установу заступања?”, *Правни систем у времену нове реалности*, Косовска Митровица 2021, стр. 333-347;

Рад разматра питање да ли је римско право познавало установу заступања, полазећи од савремених ставова у италијанској романистици који негирају њено постојање. Аутор заузима супротан став и истиче да се постојање заступања не може оцењивати искључиво на основу модерних доктринарних обележја, већ пре свега према његовој сврси и правним дејствима. Полазећи од функционалног поимања заступања као механизма учествовања у правном животу посредством другог лица, рад указује да у римском праву постоје односи у којима правне радње предузима једно лице, а правна дејства непосредно настају за друго лице. Иако је непосредно вољно заступање као доктринарно утемељен институт настало у XIX веку, римски извори сведоче о односима који производе истоветне ефекте. Закључује се да степен самосталности лица које делује за рачун другог не искључује постојање заступања, већ указује на историјске модификације ове установе у односу на њен антички модел.

22. „Нешто о енциклопедији права Теодора Тарановског”, Рад излаган на међународној конференцији „150 година од рођења Теодора Тарановског”, која је одржана 23-25. маја 2025. године на Правном факултету Универзитета у Београду (у штампи);

Чланак анализира развој предмета Енциклопедија права у Србији и допринос Теодора Тарановског његовом обликовању. Предмет је уведен на Лицеју 1853. године и током више деценија био је место сусрета различитих теоријских и методолошких приступа. Тарановски је унео интегрални приступ праву, обухватајући нормативне, социолошке, филозофске, историјске и културолошке аспекте, критички се односећи према различитим правним школама. Он је право посматрао као производ друштвене историје и културног развоја, наглашавајући односе права и морала, као и природног и позитивног права, приближавајући се модерним токовима правне филозофије (неокантовству). Његова Енциклопедија права обogaћује српску правну мисао и представља темељно разматрање права, државе и друштва, остајући релевантна и данас.

23. „Правно неосновано обogaћење у Општем имовинском законнику за Књажевину Црну Гору из 1888. године с освртом на римско право”, *Историја права Црне Горе I*, Подгорица 2025 (у штампи);

Рад се бави анализом правила о правно неоснованом обogaћењу у Општем имовинском законнику за Књажевину Црну Гору из 1888. године. Посебна пажња посвећена је утицају римског права на овај Законик, као и новинама које је увео Валтазар Богишић. У Законнику су препознате поједине римске тужбе које регулишу случајеве када имовина прелази без правног основа, као што су *condictio indebiti*, *causa data causa non secuta*, *ob causam finitam* и *ob turpem vel iniustam causam*. Ипак, у односу на римско право, Богишић уводи значајне новине. На пример, када обе стране поступају непоштено приликом исплате, прималац не задржава примљено, већ га предаје црквеној каси, што представља разлику у односу на решење римског права. Законик предвиђа и општу

тужбу из неоснованог обogaћења (чл. 601), која се примењује у свим случајевима неоснованог имовинског прелаза који нису регулисани посебним тужбама. Регулисањем опште тужбе из неоснованог обogaћења Божишић је у црногорско право увео институт правно неоснованог обogaћења међу првима у Европи.

24. „Der Beginn der Lehre im Römischen Recht an der Universität Belgrad und die Bedeutung der Pandektistik im Curriculum des universitären Rechtsunterrichts in Serbien”, *Die Thun-Hohensteinische Reform des rechtswissenschaftlichen Studiums in Österreich und die Bedeutung des Römischen Rechts. Konzeption – Durchführung – Vergleich*, Nomos, Baden-Baden 2026 (у штампии).

Рад анализира утицај немачке историјскоправне школе и њеног деривата – пандектне науке – на развој правне науке и правничког образовања у Србији. Историјскоправна школа у Немачкој наглашавала је значај формирања универзитетске правничке елите способне за критичко разматрање и унапређење права, заснованог на историјској анализи позитивног права и његове генезе, а не само на ефикасном обављању чиновничких послова. Док су у Немачкој ове идеје развијане у оквиру академске заједнице, у Аустрији су спроведене државном интервенцијом кроз реформу Туна–Хоенштајна. У Србији је усвајање принципа историјскоправне школе и интеграција римског права у наставне планове допринело унапређењу правничког образовања и омогућило каснијим генерацијама правника да значајно учествују у формирању и развоју модерног српског правног поретка.

4. МИШЉЕЊЕ О ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА

Др Валентина Цветковић-Ђорђевић је од почетка своје академске каријере, али и у последњем изборном периоду, објавила значајан број научних радова. Они су посвећени различитим темама римског права и правне историје, а неки су објављени у иностранству и највише ранжираним часописима у земљи.

Излагања професорке Цветковић-Ђорђевић на међународним научним скуповима у земљи и иностранству су бројна и донела су јој запажено место и углед међу романистима. О њеном међународном деловању сведоче бројне активности, међу којима се посебно истичу предавања која је држала на престижним италијанским универзитетима, као и организација међународног семинара „Перспективе изучавања римског јавног права у XXI веку”, одржаног 2023. године на Правном факултету Универзитета у Београду, на коме су учествовали истакнути европски романисти. Њено професионално ангажовање усмерено је и на промоцију значаја изучавања римског права, што се огледа и у иницијативи за увођење опционог предмета *Историја римског права* на основним студијама.

Др Валентина Цветковић-Ђорђевић је стекла репутацију одличног педагога и предавача која је прати од избора у најниже звање до данас. Њена предавања и вежбе су високо оцењене међу бројним студентима, са врло позитивним појединачним коментарима. Вредно помена је и њено учешће у припреми студената за међународно такмичење – симулацију суђења из области општег права (*Ius Commune Moot Court*), на

деветом по реду такмичењу у Бечу (од 1. до 5. септембра 2025), на ком су студенти Правног факултета остварили изузетне резултате.

Имајући у виду целокупан научни, педагошки и стручни рад др Валентине Цветковић-Ђорђевић Комисија сматра да је она испунила све услове за избор у звање редовног професора и стога подноси

ПРЕДЛОГ

да се др Валентина Цветковић-Ђорђевић, ванредни професор Правног факултета Универзитета у Београду, изабере у звање редовног професора за ужу научну област Правна историја – предмет Римско приватно право на Правном факултету Универзитета у Београду.

Београд, 25. децембар 2025. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

др Милена Полојац

редовни професор Универзитета у Београду

др Андреја Катанчевић

редовни професор Универзитета у Београду

др Огњен Вујовић

редовни професор Универзитета у Приштини с привременим седиштем у Косовској Митровици

